

[Etusivu](#) > ... > [Oikeudenkäyntimenettelyt](#) > [Digitalisointiasetus – Jäsenvaltioiden Ilmoitukset](#) > [Czechia](#)

Digitalisointiasetus – Jäsenvaltioiden ilmoitukset

Sisällön tuottaja:

Tšekki

Tšekki

Tällä sivulla on tietoa jäsenvaltioiden asetuksen (EU) 2023/2844 nojalla tekemistä ilmoituksista.

1. Tuomioistuinten tai muiden viranomaisten kanssa viestimiseen käytettävät kansalliset tietotekniset portaalit

Tšekissä ei tällä hetkellä ole käytössä tietoportaalit, jonka tarkoituksena on mahdollistaa osallistuminen oikeudenkäyntimenettelyihin ja sähköiseen viestintään luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden sekä toimivaltaisten kansallisten oikeuselinten välillä ja jonka toiminnot vastaavat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2023/2844 tarkoitettua eurooppalaista sähköistä yhteyspistettä.

2. Kansallinen lainsäädäntö videoneuvotteluista siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa

Videoneuvottelujen käyttöä koskevat säännöt ovat samat sekä siviili- että kauppaoikeudellisissa asioissa, ja ne sisältyvät siviiliprosessilain (laki nro 99/1963, sellaisena kuin se on muutettuna) 102 a §:ään. Tuomioistuin voi käyttää videoneuvottelua esimerkiksi mahdollistaakseen osapuolelle osallistumisen menettelyyn, kuullakseen todistajaa tai asiantuntijaa tai mahdollistaakseen tulkkauksen.

Tuomioistuin voi sallia videoneuvottelun käytön jonkin osapuolen pyynnöstä, mutta se voi myös päättää käyttää sitä omasta aloitteestaan, jos se katsoo sen aiheelliseksi; tällöin ei vaadita osapuolten suostumusta videoneuvottelun käyttöön. Laissa ei säädetä erityisestä menettelystä sen päättämiseksi, osallistuuko joku osapuolista menettelyyn videoneuvottelun avulla. Tuomioistuin voi kuitenkin antaa osapuolille tilaisuuden kommentoida tätä mahdollisuutta ja asettaa heille siihen asianmukaisen määräajan.

Osallistuminen istuntoihin videoneuvottelujen avulla tapahtuu etäyhteyden välityksellä. Lailla ei rajoiteta sitä, mistä osapuoli voi liittyä menettelyyn etäyhteydellä. Ainoa edellytys on, että tuomioistuimen on videoneuvottelun aikana voitava selvittää sellaisen osallistujan henkilöllisyys, joka ei ole fyysisesti läsnä oikeussalissa. Lisäksi on varmistettava, ettei etäyhteydellä kuultavaan kohdistu sopimatonta vaikuttamista.

Lain mukaan videoneuvottelun avulla käydyistä menettelyistä on tehtävä audiovisuaalinen tallenne. Lisäksi tuomioistuin voi laatia pöytäkirjan. Tallenne on osa asiakirja-aineistoa. Se voidaan toistaa tai jäljentää samoin edellytyksin, joita sovelletaan asiakirja-aineistoon tutustumiseen (siviiliprosessilain 44 §:n 4 momentti). Oikeus tutustua asiakirja-aineistoon on kuitenkin vain tuomioistuinten virkamiehillä, menettelyn osapuolilla ja heidän edustajillaan. Muut henkilöt voivat pyytää tuomioistuimelta lupaa tutustua asiakirja-aineistoon. Lupa annetaan vain, jos heillä on oikeudellinen intressi tutustua asiakirja-aineistoon tai jos sille on muita painavia perusteita. Oikeusministeriö on perustanut ääni- ja videotallenteita varten yhtenäisen tallennusjärjestelmän, joka mahdollistaa tallenteiden toiston ja jäljentämisen myös ajallisesti rajoitetun etäyhteyden avulla. Etäyhteyttä voi käyttää ainoastaan henkilö, jolle linkki lähetetään, samoin edellytyksin kuin asiakirja-aineistoa tarkasteleva henkilö.

Videoneuvottelujen aikana on tarpeen varmistaa, että tekninen yhteys toimii oikein. Tätä varten tuomioistuimien järjestää yleensä testiyhteyden hyvissä ajoin ennen suunniteltua kuulemistä (yleensä muutamaa päivää ennen). Jos varsinaisen kuulemisen aikana kuitenkin ilmenee yhteysongelmia, asianosainen tai muu menettelyyn osallistuva henkilö voi esittää vastalauseen ääni- tai videotallenteen laadusta.

Tuomioistuimet järjestävät videoneuvottelujen avulla käytäviä kuulemisia pääasiassa työpöytäratkaisulla, joita ovat esimerkiksi Cisco Webex ja Real Desktop Presence. Ne käyttävät pääasiassa videoneuvotteluihin erityisesti suunniteltuja videokonferenssilaitteistoja (järjestelmiä). Näitä ovat Polycom RealPresence Group 310, 510 ja 700, Cisco RoomBar, RoomKit, RoomKit+ ja DeskPro.

3. Kansallinen lainsäädäntö videoneuvotteluista rikosasioissa

a) Videoneuvottelujen käytöstä kuulemisissa säädetään useissa rikosoikeudenkäynneistä annetun lain nro 141/1961 (jäljempänä 'rikosprosessilaki') säännöksissä, erityisesti 52 a ja 111 a §:ssä.

Lain 52 a §:ssä määritellään kolme videoneuvottelun käytön perusteiden ryhmää: henkilöiden oikeuksien suojeleminen (laissa mainitaan tästä esimerkkeinä ikä ja terveydentila), turvallisuusnäkökohdat (esimerkiksi huoli todistajien turvallisuudesta) ja muut merkittävät perusteet, kuten kustannustehokkuus ja rikosoikeudellisen menettelyn nopeuttaminen. Videoneuvottelun käyttö edellyttää kuitenkin, että se sopii yhteen menettelyn luonteen kanssa ja on teknisesti toteutettavissa.

Rikosprosessilain 111 a §:ssä säädetään tarkemmin syytettyjen tai muiden henkilöiden kuulemisesta videoneuvottelun avulla. Mainitun pykälän 2 momentissa säädetään tavasta, jolla kuultavan henkilöllisyys on tarkistettava (ks. tarkemmat tiedot jäljempänä), ja sen 3 momentissa menettelystä, jota on noudatettava salaisen todistajan henkilöllisyyden todentamisessa. Rikosprosessilain 111 a §:n 4 momentin mukaan kuultavalle henkilölle on ennen videoneuvottelun avulla tapahtuvan kuulemisen alkamista ilmoitettava, miten kuuleminen on tarkoitettu järjestää. Hänelle on myös ilmoitettava mahdollisuudesta esittää vastalause videoneuvottelun laadusta. Video- tai äänilähetysten heikosta laadusta voidaan esittää vastalause milloin tahansa kuulemisen aikana. Tarve suojeleä kaikkia kuultavan henkilön oikeuksia (erityisesti syytetyn puolustautumisoikeuksia) koskevat yhtä lailla myös videoneuvottelun avulla tapahtuvaa kuulemistä, joten on selvää, että kuuleminen on keskeytettävä, jos lähetyksen laatu on heikko tai yhteys on kokonaan katkennut, jos yhteyden huono laatu estää sujuvan viestinnän tai jos esimerkiksi kuulemiseen osallistuvat henkilöt eivät näe toistensa kasvoja.

52 a §

Video- ja audiolähetysten teknisiä laitteita, jäljempänä 'videoneuvottelulaitteet', voidaan käyttää rikosoikeudellisissa menettelyissä, jos se on tarpeen henkilöiden oikeuksien suojelemiseksi, erityisesti heidän ikänsä tai terveydentilansa vuoksi, tai jos turvallisuus tai muut merkittävät syyt sitä edellyttävät.

111 a §

1) Jos syytettyä kuullaan videoneuvottelun avulla, hänen asianajajalleen on ilmoitettava, milloin ja mihin syytetty on kutsuttu. Jos tällä tavoin kuullaan kanssasyytettyä, todistajaa tai asiantuntijaa, syytetyn asianajajalle on ilmoitettava toimivaltaisen syyttäväviranomaisen järjestämän kuulemisen ajankohta ja paikka.

2) Jos henkilöä kuullaan videoneuvottelun avulla, tuomioistuimen, yleisen syyttäjän tai kuulemisen suorittavan henkilön tätä tarkoitusta varten valtuuttaman poliisiviranomaisen on todettava hänen henkilöllisyytensä. Henkilö, joka todentaa henkilöllisyyden kuultavan henkilön sijaintipaikassa, voi olla tuomioistuimen, yleisen syyttäjän toimiston, vankilan tai poliisiviranomaisen virkamies. Tämä edellyttää kuulemisen suorittavan henkilön suostumusta ja puheenjohtajan, yleisen syyttäjän, vankilan johtajan tai poliisiviranomaisen päällikön antamaa lupaa. Kyseisen virkamiehen on oltava koko kuulemisen ajan läsnä paikassa, jossa kuultava henkilö on.

3) Sellaisen todistajan henkilöllisyyden, jonka henkilöllisyys on salainen ja jonka kuuleminen tapahtuu videoneuvottelun avulla, toteaa tuomioistuinkäsittelyssä puheenjohtajan nimittämä tuomari tai tuomioistuimen virkamies, joka vastaa turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta. Oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä tällaisen todistajan henkilöllisyyden toteaa pääsyyttäjän tai poliisipäällikön nimittämä yleisen syyttäjän toimiston tai poliisiviranomaisen virkamies, joka vastaa turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta. Kyseisen virkamiehen on oltava koko kuulemisen ajan läsnä samassa paikassa kuin todistaja, jonka henkilöllisyys on salattu.

4) Kuulemisen toteuttavan syyttäjäviranomaisen on ennen videoneuvottelun avulla tapahtuvan kuulemisen aloittamista ilmoitettava kuultavalle tavasta, jolla kuuleminen on määrä suoritaa.

5) Kuultava voi milloin tahansa videoneuvottelun avulla tapahtuvan kuulemisen aikana esittää vastalauseen video- tai audiolähetysten laadusta.

b) Tšekin lainsäädännön mukaan kuulemisen järjestäminen videoneuvottelun avulla ei vaadi suostumusta. Asiaan sovelletaan vain kuulemisia koskevia yleisiä sääntöjä.

c) Oikeusministeriö asensi jo vuosina 2014–2016 lähes 170 videoneuvottelulaitetta paitsi kaikkien oikeusasteiden tuomioistuimiin myös syyttäjänvirastoihin ja vankiloihin osana hanketta, joka koskee videoneuvottelujen käyttöönottoa oikeusosalalla. Näin varmistettiin asianmukainen videoneuvotteluinfrastruktuuri.

d) Rikosprosessilain 33 §:n 1 momentin mukaan syytetyn oikeuksiin kuuluu oikeus valita asianajaja ja oikeus neuvotella hänen kanssaan syyttäjäviranomaisen suorittamien menettelytoimien aikana. Kuulemisen aikana syytetty ei kuitenkaan saa neuvotella asianajajan kanssa siitä, miten hänen tulisi vastata esitettyyn kysymykseen. Syytetty voi pyytää, että häntä kuullaan hänen asianajajansa läsnä ollessa ja että asianajaja on mukana muissa oikeudenkäyntiä edeltävissä menettelytoimissa. Syytetty voi puhua asianajajansa kanssa ilman kolmannen osapuolen läsnäoloa myös ollessaan vapautensa menettäneenä tai suorittaessaan vapausrangaistusta.

33 § Syytetyn oikeudet

1) Syytetyllä on oikeus esittää huomautuksia kaikista hänelle esitettävistä syytteistä ja todisteista, mutta hänellä on myös oikeus vaieta. Hän saa antaa lausuntoja ja esittää todisteita vastineessaan, esittää hakemuksia ja pyyntöjä sekä hakea oikeussuojakeinoja. Hänellä on oikeus valita asianajaja ja neuvotella tämän kanssa syyttäjäviranomaisen suorittamien menettelytoimien aikana. Kuulemisen aikana hän ei kuitenkaan saa neuvotella asianajajan kanssa siitä, miten hänen tulisi vastata esitettyyn kysymykseen. Syytetty voi pyytää, että häntä kuullaan hänen asianajajansa läsnä ollessa ja että asianajaja on mukana muissa oikeudenkäyntiä edeltävissä menettelytoimissa (165 §). Hän voi puhua asianajajansa kanssa ilman kolmannen osapuolen läsnäoloa myös ollessaan vapautensa menettäneenä tai suorittaessaan vapausrangaistusta. Edellä mainitut oikeudet koskevat syytettyä, vaikka hänen oikeustoimikelpoisuutensa olisi kumottu tai sitä olisi rajoitettu.

[- -]

Asianomaista henkilöä voi edustaa rikosoikeudellisessa menettelyssä asiamies (rikosprosessilain 50 ja 51 §), joka voi olla asianajaja.

Asianajajan ja hänen asiakkaansa välisen viestinnän luottamuksellisuus on yleinen periaate, jota sovelletaan myös videoneuvottelun avulla järjestettäviin kuulemisiin. Juristin ammatista annetun lain nro 85/1996 21 §:n 1 momentin mukaan asianajajan on pidettävä salassa kaikki oikeudellisten palvelujen tarjoamisen yhteydessä tietoonsa saamat asiat. Asianajajan ja asiakkaan välisen luottamussuhteen välttämätön perusta on, että asianajaja noudattaa luottamuksellisuuden periaatetta.

Lainsäädäntömenettelyssä on parhaillaan lakiluonnos juristin ammatista annetun lain muuttamisesta (edustajainhuoneen asiakirja nro 623) (odottamassa Tšekin parlamentin edustajainhuoneen toista käsittelyä). Muutetulla säädöksellä muun muassa vahvistetaan asiakkaan ja asianajajan välistä luottamuksellisuuden suojaa. Juristin ammatista annettuun lakiin on siksi tarkoitus lisätä uusi 3 a §, jossa säädetään seuraavaa:

(1) Asianajajan, asianajajaharjoittelijan ja muiden 21 §:n 9 momentin a kohdassa tarkoitettujen henkilöiden yhteydenpidon sisältö on luottamuksellista, jos luottamuksellisuus on asiakkaan edun mukaista. Samoin asianajajan ammatin harjoittamisen tai siihen välittömästi liittyvien toimien yhteydessä saadut tai tuotetut tiedot ovat luottamuksellisia siltä osin kuin niiden avulla voidaan saada tietoa ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettujen yhteydenpidon sisällöstä tai suoritetuista oikeudellisista palveluista, jos tällainen luottamuksellisuus on asiakkaan edun mukaista.

2) Edellä 1 momentissa tarkoitettujen muiden henkilöiden kuin asianajajan, asianajajaharjoittelijan tai muun 21 §:n 9 momentin a kohdassa tarkoitettujen henkilön hallussa olevat tiedot on nimenomaisesti merkittävä siten, että niiden tiedetään olevan kyseisen lain nojalla suojattuja luottamuksellisia tietoja.

3) Se, joka saa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, ei saa käyttää niitä väärin eikä paljastaa niitä toiselle henkilölle ilman oikeudellisia perusteita tai sen henkilön suostumusta, jolle oikeudelliset palvelut on tarjottu.

e) Tiedot siitä, miten huoltajille tai muille asiaankuuluville aikuisille tiedotetaan lapsen kuulemisesta videoneuvottelun tai muun etäviestintätekniiikan avulla - miten lapsen etu otetaan huomioon?

Nuorten henkilöiden rikosoikeudellisesta vastuusta ja oikeusjärjestelmästä nuorten henkilöiden osalta sekä tiettyjen lakien muuttamisesta annetun lain nro 218/200 (jäljempänä 'nuoriso-oikeuslaki') 60 §:n mukaan nuoreen henkilöön kohdistuvan rikosoikeudellisen menettelyn aloittamisesta on ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä nuoren lailliselle edustajalle tai holhoojalle, lasten sosiaalisen suojelun ja oikeudellisen suojelun toimivaltaiselle elimelle sekä ehdonalaisvalvonnan ja sovittelun yksikölle. Nuoriso-oikeuslain 43 §:n 1 momentin mukaan myös nuoren laillisella edustajalla tai holhoojalla on oikeus edustaa nuorta ja erityisesti valita hänelle asianajaja, tehdä ehdotuksia hänen puolestaan sekä esittää hakemuksia ja oikeussuojakeinoja hänen puolestaan; laillisella edustajalla on myös oikeus osallistua kaikkiin menettelytoimiin, joissa nuori voi kyseisen lain nojalla olla osallisena, ja siten myös videoneuvottelujen välityksellä järjestettäviin kuulemiin.

Siviilioikeudellisilla mekanismeilla yksinkertaisesti varmistetaan, että vanhempainvastuun haltija ei periaatteessa voi olla henkilö, jolle ei olisi lapsen edun mukaista ilmoittaa lapsen kuulemisesta. Jos vanhemmat eivät käytä huoltajuuttaan asianmukaisesti tai ovat käyttäneet väärin tai laiminlyöneet vakavasti huoltajuuttaan, tuomioistuimien rajoittaa huoltajuutta tai peruuttaa sen. Tällaisessa tapauksessa vanhemmat eivät ole vanhempainvastuun haltijoita. Vanhempainvastuun ottaa tällöin toinen sopiva aikuinen (holhooja), joka on myös lapsen laillinen edustaja ja jolla on näin ollen nuoriso-oikeuslain 43 §:ssä tarkoitettut oikeudet. Kyseiset oikeudet voivat laillisen edustajan sijaan olla myös oikeudenkäyntiä varten nimetyllä edunvalvojalla, joka on muu tehtävään soveltuva aikuinen (hän ei kuitenkaan ole laillinen edustaja, minkä vuoksi hänet mainitaan erikseen nuoriso-oikeuslain 43 §:n 1 momentissa).

Lain 43 §:n 2 momentilla varmistetaan, että poikkeustapauksissa, joissa yksikään 1 momentissa tarkoitetuista soveltuvista aikuisista ei voi käyttää kyseisiä oikeuksia tietyssä tilanteessa (esimerkiksi eturistiriidan vuoksi), nimetään erityinen tilapäinen edunvalvoja, joka on yleensä nuoren itsensä ehdottama henkilö.

43 § Nuoren laillinen edustaja tai oikeudenkäyntiä varten nimettävä edunvalvoja

1) Nuoren laillisella edustajalla tai oikeudenkäyntiä varten nimetyllä edunvalvojalla on oikeus edustaa nuorta ja erityisesti valita hänelle asianajaja, tehdä ehdotuksia hänen puolestaan sekä esittää hakemuksia ja oikeussuojakeinoja hänen puolestaan; laillisella edustajalla on myös oikeus osallistua kaikkiin menettelytoimiin, joissa nuori voi kyseisen lain nojalla olla osallisena. Laillinen edustaja tai edunvalvoja voi myös käyttää näitä oikeuksia vastoin nuoren tahtoa, jos se on nuoren edun mukaista. Nuoren laillisella edustajalla tai oikeudenkäyntiä varten nimetyllä edunvalvojalla on myös oikeus esittää kuultavalle kysymyksiä, tutustua asiakirja-aineistoon, lukuun ottamatta äänestyspöytäkirjaa ja rikosprosessilain 55 §:n 2 momentissa tarkoitettuja todistajan henkilötietoja, laatia otteita ja muistiinpanoja ja ottaa kopioita asiakirjoista tai niiden osista omalla kustannuksellaan. Kyseisessä laissa tarkoitettut syyttäväviranomaiset ovat velvollisia antamaan laillisen edustajalle tai edunvalvojalle ohjeet nuoren oikeuksista ilman aiheetonta viivytystä; jos 2 momentin mukaiset perusteet edunvalvojan nimittämiseksi oikeudenkäyntiä varten raukeavat, nuoren lailliselle edustajalle tai edunvalvojalle annetaan ohjeet siitä, mitä oikeuksia voidaan käyttää menettelyn meneillään olevassa vaiheessa.

2) Tapauksissa, joissa on viivästymisen vaara ja joissa nuoren laillinen edustaja tai edunvalvoja ei voi käyttää 1 momentissa tarkoitettuja oikeuksiaan tai joissa edunvalvojaa ei ole nimitetty oikeudenkäyntiä varten, vaikka nimittämiseksi olisi perusteita, puheenjohtajana toimiva tuomari nimittää oikeudenkäyntiä varten edunvalvojan, jotta nuori voi käyttää oikeuksiaan. Oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä edunvalvojan nimittää syyttäjä. Puheenjohtaja tai oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä syyttäjä nimittää nuoren ehdottaman henkilön edunvalvojaksi oikeudenkäyntiä varten. Jos nuori ei ehdota ketään tai jos hän ehdottaa henkilöä, josta on perusteltua syytä epäillä, että hän ei suojele asianmukaisesti nuoren etuja, puheenjohtajana toimivan tuomarin tai esitutkimusmenettelyssä syyttäjän on nimitettävä toinen soveltuva henkilö. Tämä voi olla nuoren läheinen, lasten sosiaalisen ja oikeudellisen suojelun viranomaisen työntekijä tai muu henkilö, jolla on kokemusta lasten kasvatuksesta, tai asianajaja. Muu kuin asianajaja voidaan nimetä edunvalvojaksi oikeudenkäyntiä varten vain henkilön suostumuksella. Päätös edunvalvojan nimittämisestä oikeudenkäyntiä varten annetaan tiedoksi nimetylle henkilölle ja myös nuorelle, ellei se ole asian luonteen vuoksi poissuljettua. Oikeudenkäyntiä varten nimitettävän edunvalvojan nimittämispäätöksestä voi valittaa.

60 § Rikossyytteen nostaminen

Myös nuoren lailliselle edustajalle tai edunvalvojalle, toimivaltaiselle lasten sosiaalisesta ja oikeudellisesta suojelusta vastaavalle viranomaiselle sekä ehdonalaisvalvonnan ja sovittelun yksikölle on ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä rikosoikeudellisen menettelyn aloittamisesta nuorta vastaan.

f) Rikosprosessilain 55 a §:n 1 momentin mukaan video- ja äänitallenteiden tekeminen on pakollista, jos rikosasiaan liittyvissä menettelytoimissa käytetään videoneuvottelulaitteita. Pöytäkirjaan on merkittävä, että menettelytoimesta on tehty ääni- ja/tai videotallenne kyseisen pöytäkirjan lisäksi, ja siinä on mainittava toimen toteuttamisajan, -paikan ja -tavan lisäksi käytetyt keinot (mitä tallennettiin ja mitä tallennuslaitteita ja -välineitä tallenteen tekemiseen käytettiin).

Rikosprosessilain 55 a §:n 2 momentin mukaan tallenteen tekninen väline on liitettävä asiakirja-aineistoon tai siinä on mainittava, missä tallennusvälinettä säilytetään. Tämä väline on yksilöitävä tapauksen viitenumeron, kuullun henkilön nimen, kuulemisajankohdan ja muiden tarvittavien tietojen avulla, ja se on liitettävä asiakirja-aineistoon tai sitä on säilytettävä turvallisessa paikassa, joka on mainittava asiakirja-aineistossa.

Koska kyseisillä välineillä dokumentoidaan prosessitoimen kulku, niitä ei pidä muuttaa millään tavalla, esimerkiksi lyhentää, leikata tai täydentää tekstillä, koska tämä voi heikentää niiden todistusarvoa ja osapuolet voivat myöhemmin vastustaa tätä.

On huomattava, että oikeusministeriö käsittelee parhaillaan huomautuksia rikoslainsäädännön muutoksista, jotka vaikuttavat muun muassa rikosprosessilain 55 a §:n säännöksiin videoneuvottelujen käytön sujuvoittamiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä. Näissä muutoksissa otetaan huomioon myös alan tekninen kehitys. Muutos on määrä esittää hallitukselle lähiviikkoina.

55 a §

Menettelyjen tallentamiseen tarkoitettujen erityisten keinojen käyttö

1) Menettelytoimen kulku voidaan tarvittaessa tallentaa myös pikakirjoituksella, jotka sitten liitetään pöytäkirjaan yhdessä sanatarkan selostuksen kanssa, tai ääni- tai videotallenteella tai muulla asianmukaisella tavalla. Jos menettelytoimen suorittamiseen käytetään videoneuvottelulaitteita, on kaikissa tapauksissa tehtävä ääni- ja videotallennus.

2) Jos menettelytoimesta tehdään pöytäkirjan lisäksi ääni- tai videotallennus, pöytäkirjassa on ilmoitettava tästä ja mainittava toimen toteuttamisajan, -paikan ja -tavan lisäksi toteuttamiskeinot. Tallennuksen tekninen väline on liitettävä asiakirja-aineistoon tai siinä on ilmoitettava, missä tallennusvälinettä säilytetään.

g) Kuultavalla henkilöllä on oikeus esittää vastalause video- ja äänitallenteen laadusta missä tahansa videoneuvottelun vaiheessa. Vastalauseet voivat johtaa esimerkiksi siihen, että kuuleminen keskeytetään ja odotetaan tallennuksen laadun paranemista tai että tallennus lopetetaan. Mahdolliset vastaväitteet kirjataan kaikissa tapauksissa menettelytoimen pöytäkirjaan.

Oikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa voidaan esittää rikosprosessilain 157 a §:n mukainen hakemus poliisiviranomaisen toiminnan tarkastamisesta (toisin sanoen jos poliisiviranomainen ei ole toiminut lain mukaisesti, sen toimet voidaan riitauttaa).

Tuomioon voidaan hakea muutosta rikosprosessilain 245 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä säädetyllä muutoksenhauulla, jossa siihen oikeutettu henkilö (tapauksen mukaan myös syytetty ja osapuoli) voi myös riitauttaa tuomion antamista edeltäneeseen menettelyyn liittyvien säännösten rikkomisen, jos tuomiolauselma saattaa olla sen vuoksi virheellinen tai sitä ei ole. Jos tuomiota ovat edeltäneet olennaiset menettelyvirheet, erityisesti puolustautumisoikeutta koskevien säännösten rikkominen, jotka olisivat voineet vaikuttaa uudelleen käsittelyn kohteena olevan tuomion osan oikeellisuuteen ja laillisuuteen, muutoksenhakutuomioistuimien kumoaa tuomion.

Poliisiviranomaisen päätökseen sekä tuomioistuimen ja syyttäjän ensimmäisessä oikeusasteessa tekemiin ratkaisuihin voidaan hakea muutosta, jos se on lain mukaan sallittua. Tuomioon voidaan hakea muutosta myös sen vuoksi, että tuomiota edeltänyttä menettelyä koskevia säännöksiä on rikottu, jos tällainen rikkominen olisi voinut aiheuttaa tuomiolauselman virheellisyyden. Muutosta voi hakea myös henkilö, johon tuomio vaikuttaa

suoraan, eli soveltuviissa tapauksissa myös syytetty tai muu osapuoli.

h) Videoneuvotteluihin käytetään kahta alustaa, Polycomia ja Webexiä, joita on käytetty vuoden 2024 alusta lähtien.

i) Jos kuultava ei ole menettänyt vapauttaan tai hän ei ole suorittamassa vapausrangaistusta, hänen on saavuttava ennalta sovittuun oikeusviranomaiseen (esim. hänen asuinpaikkansa tuomioistuin tai poliisiasema), joka teknisesti järjestää videoneuvotteluyhteyden kuulemisen suorittavaan viranomaiseen.

Oikeusviranomainen on velvollinen ilmoittamaan asianajajalle kuulemistaikaa ja -ajan, mutta kuulemistaikaa ilmoittaminen vaihtelee kuultavan henkilön prosessuaalisen aseman mukaan. Jos syytettyä kuullaan videoneuvottelun avulla, asianajajalle olisi ilmoitettava paikka, jossa syytetty on kutsuttu kuultavaksi. Sitä vastoin silloin, kun prosessitoimena kuullaan kanssasytettyä, jota ei edusta ilmoitettu asianajaja, tai todistajaa tai asiantuntijaa videoneuvottelun avulla, paikka, josta oikeusviranomainen järjestää kuulemisen, mainitaan paikkana, jossa kuuleminen tapahtuu.

j) Kyllä, Beey-sovellusta käytetään ääni- tai videotallenteen lataamiseen ja muuntamiseen tekstiksi. Tuomioistuimilla, syyttäjänvirastoilla ja vankiloilla on mahdollisuus käyttää sovellusta.

k) Kuultavan henkilöllisyyden selvittämisestä säädetään rikosprosessilain 111 a §:n 2 momentissa (ks. säännöksen koko sanamuoto edempänä). Mainittua säännöstä sovelletaan epäillyn, syytetyn tai tuomitun asemassa olevan henkilön sekä muiden henkilöiden, myös osapuolten, kuulemiseen. Jos henkilöä kuullaan videoneuvottelun avulla, tuomioistuin, yleinen syyttäjä tai kuulemisen suorittavan henkilön tätä tarkoitusta varten nimeämä poliisiviranomainen toteaa hänen henkilöllisyytensä. Tämä riippuu siitä, mikä rikossyyttäväviranomainen suorittaa kuulemisen. Kyseisen momentin toisen virkkeen mukaan tuomari, pääsyyttäjä, vankilan johtaja tai poliisipäällikkö voi kuulemisesta vastaavan henkilön suostumuksella nimittää kuultavan sijaintipaikassa olevan tuomioistuimen, syyttäjän, vankilan tai poliisiviranomaisen virkamiehen henkilöksi, joka todentaa kuultavan henkilöllisyyden. Nimitetyn virkamiehen on oltava koko kuulemisen ajan läsnä paikassa, jossa kuultava on.

l) Kuten edellä on todettu, syytetyllä on rikosprosessilain 33 §:n 1 momentin mukaisesti oikeus pyytää, että häntä kuullaan hänen asianajajansa läsnä ollessa ja että asianajaja on mukana muissa menettelytoimissa. Kun kuultava on saanut annettua lausuntonsa loppuun asti keskeytyksettä, syyttäväviranomainen ja sen jälkeen muut henkilöt voivat esittää kuultavalle kysymyksiä lausunnon mahdollisten ristiriitojen poistamiseksi, hänen esittämiensä seikkojen selvittämiseksi tai sellaisten tietojen täydentämiseksi, joita kuultava ei itse maininnut todistajanlausunnossa (rikosprosessilain 92 §:n 3 momentti ja 101 §:n 3 momentti). Alle 18-vuotiasta kuultaessa kysymyksiä saa esittää vain syyttäväviranomainen eivätkä suoraan asianajaja tai muut kuulemiseen osallistuvat henkilöt.

92 §

1) Syytetyn kuuleminen on järjestettävä siten, että se antaa mahdollisimman täydellisen ja selkeän kuvan rikosoikeudellisen menettelyn kannalta merkityksellisistä tosiseikoista. Syytettyä ei saa millään tavoin pakottaa todistamaan tai tunnustamaan. Häntä on suojeltava kuulemisen aikana.

2) Kun syytettyä kuullaan, häneltä on kysyttävä hänen henkilökohtaisista olosuhteistaan, perheestään, taloudellisista olosuhteistaan ja muista olosuhteistaan, jotta voidaan selvittää tarpeelliset tosiseikat rangaistuksen tyypin ja määrän määrittämiseksi, jos syytetty tuomitaan. Lisäksi on tarpeen kysyä syytetyn mahdollisista aikaisemmista tuomioista ja muista rikosoikeudellisista syytteistä.

3) Syytetylle on annettava mahdollisuus vastata syytteeseen yksityiskohtaisesti, erityisesti esittämällä johdonmukainen lausunto syytteen perustana olevista tosiseikoista, mainitsemalla syytöstä lieventävät tai sen kumoavat olosuhteet ja esittämällä todisteita tällaisista olosuhteista.

4) Syytettyä voidaan pyytää täydentämään lausuntoa tai korjaamaan mahdolliset puutteet, epäselvyydet tai ristiriitaisuudet. Kysymykset on esitettävä selkeällä ja helposti ymmärrettävällä tavalla ilman harhaanjohtavia tai totuudenvastaisia väitteitä; kysymykset eivät saa itsessään osoittaa, miten niihin on vastattava.

101 §

1) Ennen todistajan kuulemista on aina selvítettävä hänen henkilöllisyytensä ja suhteensa syytettyyn, ilmoitettava hänelle oikeudesta kieltäytyä todistajanlausunnosta ja tarvittaessa velvollisuudesta olla todistamatta tai mahdollisuudesta ryhtyä toimenpiteisiin 55 §:n 2 momentin mukaisesti sekä hänen velvollisuudestaan ilmoittaa koko totuus ja olla salaamatta mitään. Hänelle on myös ilmoitettava todistajanlausunnon merkityksestä yleisen edun kannalta ja väärin todistajanlausuntojen rikosoikeudellisista seurauksista. Jos alle 15-vuotiasta kuullaan todistajana, hänelle on annettava ohjeita hänen ikäänsä sopivalla tavalla.

2) Todistajalta on kuulemisen alussa kysyttävä hänen suhteestaan asiaan ja asianosaisiin sekä tarvittaessa muista hänen uskottavuutensa toteamisen kannalta merkittävistä seikoista. Todistajan kuuleminen on järjestettävä siten, että se antaa mahdollisimman täydellisen ja selkeän kuvan rikosoikeudellisen menettelyn kannalta merkityksellisistä tosiseikoista, jotka todistaja on havainnut omin aistein. Todistajalle on annettava mahdollisuus antaa keskeytymätön todistajanlausunto kaikesta, mitä hän tietää tapauksesta, ja siitä, mistä hän on saanut tiedon ilmoittamistaan olosuhteista. Kun henkilöä kuullaan, on suojeltava erityisesti hänen henkilötietojaan ja yksityiselämäänsä.

3) Todistajaa voidaan pyytää täydentämään lausuntoaan tai korjaamaan mahdolliset puutteet, epäselvyydet tai ristiriitaisuudet. Kuultavan todistajan yksityiselämää koskevia kysymyksiä, erityisesti rikoksen uhrin tapauksessa, voidaan esittää vain, jos se on tarpeen rikosoikeudellisen menettelyn kannalta merkityksellisten tosiseikkojen selvittämiseksi, ja ne on esitettävä erityisen hienotunteisella tavalla ja mahdollisimman kattavasti, jotta kuulemista ei tarvitse toistaa; kysymykset on muotoiltava siten, että todistajan ikä, henkilökohtainen kokemus ja psykologinen tila otetaan asianmukaisesti huomioon. Todistajalle ei saa esittää kysymyksiä, jotka sisältävät harhaanjohtavia tai vääriä väitteitä tai joissa viitataan seikkoihin, jotka voidaan todeta ainoastaan todistajanlausunnon perusteella.

(4) Käsialan aitouden toteamiseksi todistajaa voidaan ohjeistaa kirjoittamaan tietty, tarvittava määrä sanoja.

m) Rikosprosessilaissa ei ole erityisiä säännöksiä tulkkauksesta videoneuvottelussa, joten siihen sovelletaan rikosprosessilain 2 §:n 14 momentin ja 28 §:n yleisiä tulkkausta koskevia säännöksiä. Rikosprosessilain 2 §:n 14 momentin mukaan henkilöllä, joka ilmoittaa, ettei hallitse tšekin kieltä, on oikeus käyttää syyttäväviranomaisissa äidinkieltään tai kieltä, jonka hän ilmoittaa hallitsevansa. Tällainen syytetyn ilmoitus on peruste tulkin nimittämiseksi rikosprosessilain 28 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen nojalla.

2 §:n 14 momentti

[- -]

(14) Syyttäväviranomaisten on toteutettava menettely ja laadittava päätöksensä tšekin kielellä. Henkilöllä, joka ilmoittaa, ettei hallitse tšekin kieltä, on oikeus käyttää syyttäväviranomaisissa äidinkieltään tai kieltä, jonka hän ilmoittaa hallitsevansa.

[- -]

28 §

1) Jos asiakirjan, todistajanlausunnon tai muun menettelytoimen sisältöä on tarpeen tulkata tai jos syytetty käyttää 2 §:n 14 momentissa tarkoitettua oikeuttaan, nimitään tulkki; sama koskee tulkin nimeämistä henkilölle, jonka kanssa ei ole mahdollista kommunikoida muutoin kuin kuurojen ja kuurosokeiden viestintäjärjestelmän avulla. Sama henkilö voi toimia tulkkina ja pöytäkirjan pitäjänä. Jos syytetty ei ilmoita kieltä, jota hän osaa, tai ilmoittaa kielen tai murteen, joka ei ole hänen etnisen ryhmänsä kieli tai kansalaisuusmaansa virallinen kieli, eikä ketään ole mainittu kyseisen kielen tai murteen tulkkien luettelossa, syyttäväviranomaisen on nimitettävä tulkki syytetyn etnisen ryhmän kielelle tai hänen kansalaisuusmaansa viralliselle kielelle. Kansalaisuudettoman henkilön tapauksessa tämä tarkoittaa pysyvää asuinmaata tai alkuperämaata.

[- -]

n) miten estetään tuntemattomien tahojen luvaton pääsy arkaluonteisiin tietoihin tai tietovirtoihin.

Meneillään oleva videokonferenssi suojataan päästä päähän -salauksella (kullakin laitteella on yksilöllinen varmenne, joka on luotu suoraan sille) ja käyttämällä Lets-salausmenetelmää (laitevarmenteita vaihdetaan 60

päivän välein). WEB RCT -videoneuvottelut, joissa käytetään asiakasohjelmaa tietokoneessa, selaimessa tai mobiililaitteessa, suojataan salasanalla kokouksen luonnin yhteydessä. On myös mahdollista järjestää paikallisia kokouksia (toimitiloissa), joihin ei voi liittyä muita kuin kutsuttuja henkilöitä tai oikeuslaitoksen virkamiehiä. Esimerkiksi videoneuvotteluhuoneet on suojattu salasanalla, joka on yksilöllinen kussakin huoneessa.

Varsinaisen tallenteen turvallisuus varmistetaan ryhmien ja oikeuksien aktiivisella hakemistolla, jossa pääsy tiedostoon myönnetään vain käyttäjille, joilla on asiaankuuluvat oikeudet, joita ilman tallenteita sisältävää tiedostoa ei voi käyttää.

4. Siviili- ja kauppaoikeudellisten menettelyjen maksut

I. Maksujen periminen Tšekin tuomioistuimissa

Oikeudenkäyntimaksuista Tšekin tuomioistuimissa säädetään oikeudenkäyntimaksuista annetussa laissa nro 549/1991, sellaisena kuin se on muutettuna. Maksuja voidaan periä ainoastaan menettelyistä tai hallintotoimista, jotka on lueteltu mainitun lain liitteessä "Maksuluettelo".

Maksu olisi suoritettava yhdessä menettelyn vireillepanoa koskevan hakemuksen kanssa. Jos asianosainen on epävarma tuomioistuinmaksun määrästä ja jättää tästä syystä maksamatta maksun vireillepanohakemuksen yhteydessä, tuomioistuimen on pyydettävä asianosaista täyttämään maksun maksamista koskeva lisävelvoite. Tuomioistuimen on ilmoitettava hänelle virallisessa huomautuksessa sen tilin numero, jolle maksu on maksettava, ja maksun määrä sekä vahvistettava vähintään 15 päivän määräaika. Jos oikeudenkäyntimaksua ei suoriteta lisämääräajan kuluessa, tuomioistuin lopettaa asian käsittelyn.

Maksutaulukossa erotetaan toisistaan oikeudenkäyntimaksut ja yksittäisistä toimista perittävät maksut. Maksut vahvistetaan Tšekin korunoissa. Jos maksun peruste ilmaistaan ulkomaan valuutassa, prosentuaalinen palkkio lasketaan Tšekin valuutaksi muunnetusta maksuperusteesta sen Tšekin keskuspankin julkaiseman kurssin mukaisesti, joka on voimassa sen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, jona maksu on maksettava tai jona tuomioistuin tekee päätöksen maksuvelvollisuudesta. Niiden valuuttojen muuntamiseen, joiden kurssia Tšekin keskuspankki ei ole julkaissut, käytetään kyseisen valuutan Yhdysvaltain dollarin kurssia, jonka keskuspankki tai vastaavassa asemassa oleva pankki on ilmoittanut maassa, jossa muunnettu valuutta on voimassa; maksun maksajan on todistettava käytetyn valuuttakurssin pätevyys toimittamalla tuomioistuimelle ulkoasiainministeriön kautta saatu asiakirja.

II. Oikeudenkäyntimaksujen määrä

a) Menettelymaksut

Menettelymaksujen osalta lähtökohtana on oikeudenkäyntimaksun laskeminen vaaditusta rahamäärästä, mikä pätee myös vähäisiä vaatimuksia koskevaan menettelyyn ja eurooppalaiseen maksamismääräykseen. Enintään 20 000 Tšekin korunan summista maksu vahvistetaan kiinteämääräisenä (1 000 Tšekin korunaa), 20 000–40 000 000 Tšekin korunan summista maksu on 5 prosenttia vaaditusta määrästä ja 40 000 000 Tšekin korunaa ylittävistä summista maksu on 2 000 000 Tšekin korunaa ja 1 prosentti 40 000 000 Tšekin korunaa ylittävistä määrästä; yli 250 000 000 Tšekin korunan summia ei oteta huomioon.

Lailla otetaan käyttöön erityinen maksuluokka ainoastaan sähköisille maksumääräyksille; tällöin oikeudenkäyntimaksun vahvistetaan seuraavasti:

1. 10 000 Tšekin korunaan saakka: 400 korunaa
2. 10 000–20 000 Tšekin korunaa: 800 korunaa
3. yli 20 000 Tšekin korunaa: 4 prosenttia summasta

Enintään 200 000 Tšekin korunan suuruisia aineettomia vahinkoja koskevissa riita-asioissa maksu on kiinteä (2 000 Tšekin korunaa) ja sen jälkeen 1 prosentti vaaditusta summasta.

Lisäksi laissa säädetään useista muista säännöistä tapauksissa, joissa riita-asia ei koske rahasuoritusta. Tällaisissa tapauksissa maksut vahvistetaan kiinteämääräisinä. Esimerkiksi kiinteää omaisuutta koskevassa riita-asiaassa 5 000 Tšekin korunaa kustakin kiinteästä omaisuudesta ja 15 000 Tšekin korunaa toimipaikkaa kohti.

Tällaisten tapausten osalta säädetään myös erityisistä oikeudenkäyntimaksuista:

- väliaikaisen kiellon määrääminen – 1 000 Tšekin korunaa
- aviovarallisuutta ja yhteistä omistusta koskevissa asioissa 2 000 Tšekin korunaa (tätä määrää korotetaan 5 000 Tšekin korunalla kiinteää omaisuutta ja 15 000 Tšekin korunalla toimipaikkaa kohti)
- elatusaputapauksissa: 500 Tšekin korunaa 50 000 Tšekin korunan summaan saakka ja sen jälkeen 1 prosentti enintään 15 000 Tšekin korunaan saakka
- hakemus ulkomaisten päätösten tunnustamisesta avioliittoa ja vanhemmuuden vahvistamista koskevissa asioissa – 2 000 Tšekin korunaa
- rahamääräistä maksua koskevan liitännäisriidan (maksukyvyttömyysmenettelyn) vireillepanoa koskevassa hakemuksessa oikeudenkäyntimaksu on 1 000 Tšekin korunaa 20 000 Tšekin korunaan saakka ja sen jälkeen 5 prosenttia vaaditusta määrästä
- kanteesta, joka koskee muuta kuin rahamääräistä maksua koskevaa liitännäisriitaa:
 1. riita-asiassa, joka koskee vaadittavan saatavan aitoutta, määrää tai ensisijaisuusjärjestystä – 5 000 Tšekin korunaa
 2. kutakin kiinteää omaisuutta kohti – 5 000 Tšekin korunaa
 3. kutakin toimipaikkaa tai kutakin sen organisaatioyksikköä kohti – 15 000 Tšekin korunaa
 4. muissa tapauksissa – 2 000 Tšekin korunaa

Lisäksi jäännöslauseketta sovelletaan muissa tapauksissa, joihin ei liity rahasuoritusta ja jotka eivät kuulu mihinkään nimenomaisesti mainituista ryhmistä. Jäännöslausekkeessa määrätään 2 000 Tšekin korunan suuruisesta oikeudenkäyntimaksusta.

Muutoksenhakumenettelyssä (tavanomaisessa muutoksenhakumenettelyssä) oikeudenkäyntimaksun määrä vahvistetaan samalla tavalla kuin ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen osalta.

Ylimääräisessä muutoksenhakumenettelyssä maksu on kiinteä:

1. rahasuoritus 100 000 Tšekin korunaan saakka – 7 000 Tšekin korunaa
2. kutakin kiinteää omaisuutta kohti – 14 000 Tšekin korunaa
3. kutakin toimipaikkaa tai kutakin sen organisaatioyksikköä kohti – 28 000 Tšekin korunaa
4. muissa tapauksissa – 14 000 Tšekin korunaa

b) Hallintotoimista perittävät maksut

Hallintotoimista perittävät tuomioistuinmaksut vahvistetaan kiinteämääräisinä. Esimerkiksi:

- 300 Tšekin korunaa Euroopan unionin lainsäädännön mukaisen todistuksen tai vahvistuksen antamisesta
- 500 Tšekin korunaa eurooppalaisen perintötodistuksen muutoksesta tai peruuttamisesta
- 150 Tšekin korunaa virallisen todistuksen antamisesta oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenevistä tosiseikoista
- 1 000 Tšekin korunaa pöytäkirjan laatimisesta oikeudenkäyntiasiakirjoihin, jos Tšekin lainsäädäntö sen sallii
- 70 Tšekin korunaa päätöksen, pöytäkirjan ja oikeaksi todistetun rekisteri- ja pöytäkirjaotteen kopion tekemisestä sivua tai sivun osaa kohden
- 20 Tšekin korunaa asiakirjojen, pöytäkirjan, liitteiden, tallenteiden, asiakirja-aineiston muiden osien ja muiden tuomioistuimen hallussa olevien tallentamisen apuvälineiden, mukaan lukien niiden otteet, jäljentämisestä (valokopioimisesta), sivua tai sivun osaa kohti
- 50 Tšekin korunaa jäljennöksen toimittamisesta asiakirja-aineistossa olevista sähköisistä tiedoista pysyvällä välineellä välinettä kohti
- 100 Tšekin korunaa äänitallenteen tai audiovisuaalisen tallenteen transkriptiosta pöytäkirjan muodossa sivua tai sivun osaa kohti.

5. Sähköiset maksutavat

Tällä hetkellä ainoa sähköinen maksutapa oikeudenkäyntimaksujen maksamiseksi Tšekissä on tilisiirto. Maksut suoritetaan pankkisiirrolla toimivaltaisen tuomioistuimen tilille. Pankkiyhteystiedot ovat eri tuomioistuinten verkkosivuilla, jotka on ilmoitettu verkkoportaalissa justice.cz/.

6. Ilmoitus hajautetun tietojärjestelmän varhaisesta käyttöönotosta

Tšekin tasavalta ei suunnittele hajautetun tietojärjestelmän varhaista käyttöä ennen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/2844 26 artiklan 3 kohdan ja 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti vahvistettua käyttöpäivää.

7. Ilmoitus videoneuvottelujen varhaisesta käyttöönotosta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa

Tšekin tasavalta ei suunnittele videoneuvottelujen varhaista käyttöä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa ennen 1. toukokuuta 2025 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/2844 5 artiklan mukaisesti.

8. Ilmoitus videoneuvottelujen varhaisesta käyttöönotosta rikosasioissa

Tšekin tasavalta ei suunnittele videoneuvottelujen varhaista käyttöä rikosasioissa ennen 1. toukokuuta 2025 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/2844 6 artiklan mukaisesti.

Päivitetty viimeksi: 18/05/2026

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.